

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Коваль Л. М., Домрачева І. Р., Важеніна О. Г., Козловська Д. В.,
Митько Н. А., Пилипак В. П.

**ПІДГОТОВКА ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ
ІЗ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЇЇ ІСТОРІЇ:
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНІХ ПРОГРАМ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»,
«ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»**

УДК 811.161.2:378.147/.2(072)

*Затверджено на засіданні кафедри української мови Донецького
національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 11 від 12.02.2020)*

Рецензенти:

Шаповалова Н. П. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології і культури Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Гарбера І. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та прикладного мовознавства і слов'янської філології Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Коваль Л. М., Домрачева І. Р., Важеніна О. Г., Козловська Д. В., Митько Н. А., Пилипак В. П. Підготовка до атестаційного іспиту із сучасної української мови та її історії: методичні реомедації для здобувачів вищої освіти освітніх програм «Українська мова та література», «Прикладна лінгвістика». Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 44 с.

У методичних рекомендаціях подано програму атестаційного іспиту із сучасної української мови та її історії, тестові завдання з кожного розділу сучасної української мови, рекомендовану основну й допоміжну літературу.

Для здобувачів вищої освіти освітніх програм «Українська мова та література», «Прикладна лінгвістика».

© Коваль Л. М., Домрачева І. Р.,
Важеніна О. Г., Козловська Д. В.,
Митько Н. А., Пилипак В. П., 2020
© ДонНУ імені Василя Стуса, 2020

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Питання до комплексного атестаційного екзамену	5
Тестові завдання до розділу СУМ «Фонетика»	12
Тестові завдання до розділу СУМ «Лексикологія і фразеологія»	13
Тестові завдання до розділу СУМ «Морфеміка. Словотвір»	15
Тестові завдання до розділу СУМ «Морфологія»	18
Тестові завдання до розділу СУМ «Синтаксис»	20
Тестові завдання до курсу «Стилістика і культура мовлення»	23
Тестові завдання до курсу «Українська діалектологія»	25
Тестові завдання до курсу «Методика викладання української мови»	27
Тестові завдання до курсу «Історія української мови»	30
Рекомендована література	32
Ключі до тестових завдань	41

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальним завданням сучасної освіти є перевірка набутих знань, умінь і навичок, приведення їх у відповідну цілісність. Важливим завданням атестаційних іспитів постає пошук випускниками взаємозв'язків між різними лінгвістичними курсами і уміння застосовувати набуті знання в різних лінгвістичних курсах у процесі розкриття певного теоретичного, теоретико-прикладного чи суто прикладного питання або в суто практичному аналізі того чи іншого лінгвістичного явища.

Атестаційний іспит за ступенем освіти «Бакалавр» охоплює всі розділи курсу сучасної української мови та її історії.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: фонетика, лексикологія, словотвір, морфеміка, морфологія, синтаксис, стилістика і культура мовлення, діалектологія, методика викладання української мови, історія української мови.

Методика проведення атестаційних іспитів передбачає не тільки уміння здобувачів вищої освіти розкривати ті чи ті теоретичні постулати, простежувати аналізоване мовне явище в його системно-структурному вимірі. Під час розкриття питань слід уміти аналізувати ідеї, розкривати певні гіпотези й концепції. Ці питання орієнтовані на перевірку системи знань випускника та його уміння чітко будувати свою відповідь із використанням належної кількості фактів й аргументів, оперуванням відповідним ілюстративним матеріалом для доведення свого аргументу. Саме ці завдання зумовили постання пропонованої програми питань, використання якої значною мірою сприятиме систематизації набутих теоретичних, теоретико-прикладних знань та відтворенню, систематизації відповідних умінь і навичок.

ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ФОНЕТИКА

1. Звуки мовлення і звуки мови. Поняття фонемі. Основні функції фонемі. Варіанти фонемі.
2. Голосні фонемі, їх склад. Питання про кількість голосних фонем української мови в дослідженнях українських вчених. Диференційні ознаки голосних фонем. Система голосних фонем.
3. Приголосні фонемі, їх склад. Питання про кількість приголосних фонем в українській мові. Диференційні ознаки приголосних фонем. Система приголосних фонем.
4. Видозміни приголосних фонем: асиміляція, спрощення, дисиміляція.
5. Чергування голосних фонем: <о>, <е> з фонемним нулем; <о>, <е> з <і>; <е> з <о> після шиплячих та <й>.
6. Чергування приголосних фонем: <г>, <к>, <х> - <ж>, <ч>, <ш>; <г>, <к>, <х> - <з'>, <ц'>, <с'>; зубних з ясенними; однієї фонемі зі сполученням двох.
7. Склад як одиниця фонетики. Основні теорії складу (сонорна, експіраторна, м'язового напруження). Типи складів: прикриті, напівприкриті та неприкриті; відкриті, закриті та напівзакриті. Складоподіл в українській мові.
8. Словесний наголос, його функції. Місце наголосу в слові в українській мові. Рухомий і нерухомий наголос при словозміні.
9. Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних. Кодифікація орфоепічних норм.
10. Графіка. Графічні засоби української мови: букви і небуквені засоби. Склад сучасного українського алфавіту. Назви букв. Значення букв. Позначення на письмі фонем <дз>, <дж>, <дз'>.
11. Орфографія. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, диференційний.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ І ФРАЗЕОЛОГІЯ

1. Лексичне значення слова. Структура лексичного значення: архісеми, диференційні семи, конотативні семи.
2. Полісемія слова. Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень.
3. Метафора й метонімія як способи семантичної деривації. Види метафор. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха як різновид метонімії.

4. Лексичні омоніми, їх типи. Відмежування лексичних омонімів від випадків відносної омонімії (омофонів, омоформ, омографів). Проблема розмежування омонімії й полісемії.
5. Лексичні синоніми. Абсолютна синонімія. Типи синонімів за характером відмінностей. Синонімічний ряд і його домінанта. Словники синонімів.
6. Лексичні антоніми. Структурні й семантичні типи антонімів. Поняття про енантіосемію. Стилістичні прийоми, побудовані на антонімії. Словники антонімів.
7. Лексичні пласти української лексики за походженням. Питома українська лексика, її ознаки. Лексичні запозичення. Освоєння запозичених слів. Запозичення з конкретних мов (старослов'янської, латинської, грецької та ін.). Етимологічні словники. Словники іншомовних слів.
8. Стилістична диференціація лексики української мови. Стилістично нейтральна лексика. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види.
9. Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна лексика. Застаріла лексика, її види. Неологізми, їх види. Оказіоналізми.
10. Фразеологізм як одиниця мови (визначення, ознаки). Питання про обсяг фразеології. Семантичні типи фразеологізмів. Системні відношення у сфері фразеології. Фразеологічні словники української мови.

МОРФЕМІКА. СЛОВОТВІР

1. Поняття про морф і морфему.
2. Морфи як варіанти однієї й тієї ж морфемі. Аломорфи та варіанти морфем.
3. Класифікація морфем за значенням, функцією, вираженням, походженням, відтворюваністю та продуктивністю.
4. Характеристика морфем (корінь, префікс, суфікс, флексія, постфікс, інтерфікс).
5. Афіксоїди: статус, класифікація, характеристика.
6. Основа слова. Основи похідні й непохідні, вільні та зв'язані.
7. Історичні зміни у морфемній структурі слова: спрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція.
8. Похідне слово як одиниця словотвору. Ознаки похідного слова.
9. Словотвірна пара і словотвірний ланцюжок.
10. Словотвірне гніздо і словотвірна парадигма.
11. Словотвірне значення і словотвірний тип.

12. Морфемний (морфологічний) спосіб словотворення: різновиди та їх характеристика.
13. Складання (осново- й словоскладання) та аббревіація.
14. Неморфемні (неморфологічні) способи словотворення: морфолого-синтаксичний; лексико-синтаксичний; лексико-семантичний.

МОРФОЛОГІЯ

1. Морфологія як учення про граматичні класи слів (частини мови), їхні категорії та форми.
2. Питання про частини мови та їхню класифікацію в мовознавчій літературі.
3. Граматичні категорії іменника.
4. Відмінювання іменників. Поділ на відміни та групи. Система відмінкових форм однини й множини.
5. Відміни іменників та їхнє історичне формування.
6. Якісні, відносні та присвійні прикметники. Безвідносне й відносне вираження міри ознаки якісними прикметниками.
7. Питання про місце числівників у системі частин мови.
8. Поділ числівників за значенням і будовою. Відмінювання числівників різних розрядів.
9. Місце займенника в системі частин мови. Особливості граматичних категорій займенника.
10. Поділ займенників за значенням. Групи займенників за співвідношенням із іншими частинами мови.
11. Форми дієслова. Власне дієслівні граматичні категорії.
12. Категорії часу та способу дієслова.
13. Категорії виду та стану дієслова.
14. Прислівник як частина мови. Значення, граматичні ознаки. Питання про модальні та безособово-предикативні слова (слова категорії стану).
15. Питання про частиномовний статус службових слів.

СИНТАКСИС

1. Предмет і завдання синтаксису, зв'язок синтаксису з іншими науками. Рівні синтаксису. Синтаксичні одиниці, їхні основні ознаки та принципи виділення.
2. Типологія синтаксичних зв'язків. Реченневотвірні синтаксичні зв'язки: предикативний (координація, співв'яз, співположення), сурядний, підрядний прислівний і підрядний детермінантний, недиференційований.

3. Типологія синтаксичних зв'язків. Реченнєвомодифікаційні синтаксичні зв'язки: опосередкований, інтродуктивний, дуплексивний, сурядний, модальний, детермінантний, напівпредикативний.
4. Типологія семантико-синтаксичних відношень. Атрибутивні, об'єктні, комплетивні, апозитивні, обставинні. Синкретизм семантичних відношень.
5. Предикативність / непередикативність як головна ознака, що розрізняє речення і словосполучення.
6. Поняття про словосполучення, його місце в системі синтаксичних одиниць. Різне тлумачення словосполучення в сучасній лінгвістиці.
7. Синтаксичні зв'язки й семантико-синтаксичні відношення у підрядних словосполученнях. Прості та складні словосполучення.
8. Проблема визначення речення. Основні ознаки речення. Речення і судження. Принципи класифікації речень у сучасній лінгвістиці.
9. Формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти речення.
10. Основні ознаки структурної схеми речення.
11. Розвиток учення про формально-синтаксичний аспект простого речення. Формально-синтаксичні ознаки речення.
12. Характер синтаксичного зв'язку між підметом і присудком у двоскладному реченні. Історія та сучасний стан учення про головні члени речення.
13. Способи вираження простого підмета в сучасній українській мові. Різновиди складеного підмета.
14. Способи вираження простого присудка. Структурно-семантичні характеристики складного (подвійного) присудка.
15. Структурно-семантичні характеристики складеного іменного присудка. Способи вираження складеного дієслівного присудка. Поняття про суб'єктний і об'єктний інфінітиви.
16. Історія та сучасний стан учення про другорядні члени речення.
17. Узгоджені та неузгоджені означення, засоби їх вираження. Прикладка як особлива форма означення.
18. Прямі та непрямі додатки, способи їх вираження. Розмежування приіменних додатків і неузгоджених означень.
19. Обставини. Семантико-синтаксичні різновиди обставин та їхня роль у структурно-семантичній організації двоскладного речення.

20. Поняття про односкладні речення, характер головного члена в них. Особливості семантичної структури односкладних речень.
21. Особливості класифікації односкладних речень.
22. Історія та сучасний стан учення про еквіваленти речення.
23. Структурно-семантичні характеристики неповних речень.
24. Семантика речення як об'єкт синтаксису. Об'єктивні та суб'єктивні значення в семантико-синтаксичній структурі речення.
25. Поняття пропозиції. Семантична валентність предиката і семантико-синтаксична структура простого речення.
26. Поняття про актуальне членування речення, засоби його вираження.
27. Поняття парадигми речення. Підходи до аналізу парадигм.
28. Морфологічна парадигма предиката-дієслова і синтаксична парадигма речення.
29. Комунікативна парадигма речення. семантико-синтаксична парадигма речення.
30. Дериваційна парадигма речення. Проблема похідності синтаксичних одиниць.
31. Семантичні модифікації структурних типів речення. Класи модифікаційних конструкцій.
32. Прагматичні типи речень: (локуція, ілокуція, перлокуція). Перформативи, менасиви, промісиви, квеситиви, директиви, констативи.
33. Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. Семантична складність речення і формальне ускладнення простого речення.
34. Речення з відокремленими членами; поняття про відокремлення; основні умови відокремлення другорядних членів речення; відокремлення означень. Відокремлення прикладок. Відокремлення додатків. Відокремлення обставин.
35. Типи вставних слів і словосполучень за походженням, будовою і значенням. Вставлені компоненти речення. Глибина вставлення у реченні.
36. Звертання. Значення і способи їхнього вираження. Вокативні речення.

СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

1. Стилїстика як мовознавча дисциплїна. Основнї роздїли стилїстики.
2. Стилї як основне поняття лїнгвостилїстики. Критерїї розмежування функцїональних стилїв.

3. Норми сучасної української літературної мови. Типи мовних норм.
4. Науковий стиль сучасної української літературної мови: призначення, сфера використання, мовні засоби, підстилі.
5. Розмовний стиль сучасної української літературної мови: призначення, сфера використання, мовні засоби, підстилі.
6. Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови: призначення, сфера використання, мовні засоби, підстилі.
7. Художній стиль сучасної української літературної мови: призначення, сфера використання, мовні засоби, підстилі.
8. Публіцистичний стиль сучасної української літературної мови: призначення, сфера використання, мовні засоби, підстилі.
9. Експресивні стилі. Ідіостиль.
10. Використання фразеологізмів у різних стилях мови. Авторська трансформація фразеологізмів.
11. Стилiстична диференціяція лексики української мови (стилiстично нейтральна та стилiстично забарвлена лексика).
12. Стилiстичне використання багатозначності та омонiмії. Каламбур.
13. Паронiмiя як лексичне та стилiстичне явище. Паронoмазія.
14. Антонiмiя як лексичне та стилiстичне явище. Антитеза. Оксюморон.
15. Стилiстичні фігури. Їхні види.

УКРАЇНЬСКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

1. Діалектні групи і говори української мови. Характеристика найважливіших мовних ознак.
2. Українська діалектна лексика. Класифікація українських діалектів.
3. Наріччя української мови: основні ознаки.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ МОВИ

1. Традиційні методи і методичні прийоми викладання української мови.
2. Інноваційні (інтерактивні) методи і прийоми викладання української мови.
3. Типологія уроків української мови.
4. Види мовленнєвої діяльності на уроках української мови.

5. Типологія вправ. Вимоги до послідовності виконання вправ на уроках української мови.
6. Види диктантів і методика їх проведення.
7. Позакласна робота з української мови: форми, різновиди, загальна характеристика.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Періодизація історії української мови.
2. Фонетико-фонологічна система староукраїнської (давньоукраїнської, старокиївської) мови кінця IX століття (наявність носових голосних, голосних повного і короткого творення, історія ѣ тощо).
3. Основні зміни звукової системи в X – першій половині XI століття, що спричинили утворення основних фонетичних ознак сучасної української мови.
4. Занепад редукованих, його фонетичні й морфологічні наслідки в сучасній українській мові.
5. Розвиток словотвірної системи української мови.
6. Історія українського вокалізму.
7. Історія українського консонантизму.
8. Історія іменникового відмінювання.
9. Історія займенників.
10. Історія прикметників.
11. Формування числівників як частини мови.
12. Класифікація дієслів. Історія вищо-часової системи.
13. Розвиток синтаксичного ладу.
14. Етно- та глотогенез українців після розпаду праслов'янської етномовної спільності (за Г. Півтораком).
15. Діалектне членування мови періоду Київської Русі.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ «ФОНЕТИКА»

1. З'ясуйте, яку кількість фонем сучасної української літературної мови визначають більшість українських мовознавців:

- а) 47 одиниць: 6 голосних, 41 приголосна;
- б) 38 одиниць: 6 голосних, 32 приголосних;
- в) 49 одиниць: 5 голосних, 44 приголосних;
- г) 97 одиниць: 7 голосних, 90 приголосних.

2. Укажіть рядок, у якому в усіх словах фонема <з> реалізується в комбінаторному алофоні:

- а) зцідити, здобич, рознести, з лісу;
- б) знайти, розхитати, з поля, безмежний;
- в) розсада, безжальний, з хати, розшити;
- г) безсмертний, без шапки, безлад, згубити.

3. У якому рядку в словах кількість звуків менша, ніж кількість фонем:

- а) зрісся, безжурний, Вітчизна, дзвінкі;
- б) молотьба, зсадити, джерело, щастя;
- в) сміються, митцем, у казочці, зжати;
- г) зсадити, отчий, дзига, льотчик.

4. Укажіть, у якому рядку всі голосні заднього ряду:

- а) [e], [i], [o];
- б) [и], [y], [a];
- в) [y], [o], [a];
- г) [i], [o], [a].

5. У мовознавстві консонантизмом називають:

- а) сукупність голосних і приголосних звуків;
- б) сукупність голосних звуків;
- в) сукупність приголосних звуків;
- г) сукупність носових приголосних звуків.

6. Який з наведених глухих приголосних не має парного дзвінкого:

- а) [ч];
- б) [х];
- в) [к];
- г) [ф].

7. Укажіть рядок, у якому у фонетичній транскрипції треба позначити напівпом'якшеність приголосного в першому складі кожного слова:

- а) влітку, дякує, хіт, гірко;
- б) вірний, після, жінка, кігті;
- в) сійте, клятва, тюль, підніжжя;
- г) вінок, фільми, дідусь, німфа.

8. У якому рядку в усіх словах відбувається асиміляція за дзвінкістю:

- а) розжувати, підстава, б'ються;
- б) сонця, безшумний, вокзал;
- в) футбол, лічба, Великдень;
- г) анекдот, просьба, пісня.

9. Укажіть рядок, у якому в усіх словах наявна дисиміляція приголосних:

- а) тижня, прибічник, хто, покажчик;
- б) соняшник, вести, хто, лицар;
- в) серце, їсти, щастя, знання
- г) нижчий, мести, радісний.

10. У якому рядку в усіх словах при їх відмінюванні <о>, <е> чергується з <і>:

- а) садок, зоря, село, пень, кисень, бугор;
- б) осені, слова, куреня, соку, пора, сльоза;
- в) особа, закон, торг, Канева, семи, брова;
- г) озеро, кіготь, роги, Херсона, нога.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ «ЛЕКСИКОЛОГІЯ І ФРАЗЕОЛОГІЯ»

1. Лексикологія – це...

- а) розділ мовознавства, що займається теоретичними проблемами укладання словників, збиранням і описом словникового матеріалу;
- б) словниковий склад мови;
- в) наука про мову;
- г) розділ мовознавства, який вивчає словниковий склад мови.

2. Зміст мовної одиниці, її елементарне значення, яке реалізується в мовленні, називається:

- а) семемою;
- б) лексемою;
- в) семою;
- г) архісемою.

3. У реченні *Усе село обертається й шепчеться вслід, коли він іде на роботу* (М. Матіос) наявна:

- а) мовна метафора;
- б) метонімія;
- в) індивідуальна метафора;
- г) синекдоха.

4. Виділені слова в реченні *Такі близькі звучанням: «рада» й «зрада»! Які ж провалля між ними страшні!* (Б. Олійник) є:

- а) антонімами;
- б) паронімами;
- в) синонімами;
- г) омонімами.

5. Стилiстично нейтральні слова, які означають те саме поняття, але відрізняються відтінком значення називаються:

- а) семантичними синонімами;
- б) стилістичними синонімами;
- в) семантико-стилістичними синонімами;
- г) контекстуальними синонімами.

6. У поданих прислів'ях і приказках вжито антоніми, крім речення:

- а) Краще гірка правда, ніж солодка брехня;
- б) Багатому свято, а вбогому діла багато;
- в) Сміх крізь сльози;
- г) Кінь на чотирьох, та й то спотикається.

7. До споконвічно української лексики належать слова:

- а) індоєвропейські, праслов'янські;
- б) лише власне українські;
- в) індоєвропейські, праслов'янські, власне українські;
- г) індоєвропейські, праслов'янські, власне українські, запозичені.

8. Неологізми – це слова, які ...

- а) з'являються в мові;

- б) колись уживалися часто, а тепер майже не вживаються;
- в) запозичені з інших мов;
- г) уживаються лише в мові людей певної місцевості.

9. Емоційно забарвлені слова є в реченні:

- а) Я не рватиму більше квітів на землі моєї полях (Н. Лівіцька-Холодна);
- б) За сонцем хмаронька пливе, червоні поли розстилає, і сонце спатоньки зове у синє море (Т. Шевченко);
- в) По обидва боки левад, через високі стовбури верб видно на косогорох густі садки (І. Нечуй-Левицький);
- г) Ви не знаєте, що я гадаю, як сиджу я мовчазна, бліда (Леся Українка).

10. В.В. Виноградов розрізняє три типи фразеологічних одиниць:

- а) прислів'я, приказки, афоризми;
- б) фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, крилаті слова;
- в) фразеологічні вирази, фразеологічні єдності, афоризми;
- г) фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення.

**ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ «МОРФЕМІКА.
СЛОВОТВІР»**

Підсумкові тести з розділу «Морфеміка»

1. Яка морфема характеризується ознаками: змінна частина слова, виконує здебільшого граматичну функцію, у простому слові тільки одна:

- а) префікс;
- б) флексія;
- в) постфікс;
- г) корінь.

2. Який морф характеризується ознаками: позбавлений частиномовного і будь-якого граматичного змісту, у ряді випадків за звуковим складом збігається зі словами, обов'язкова частина слова:

- а) корінь;
- б) флексія;
- в) префікс;

г) інтерфікс.

3. Чим кореневі морфемі відрізняються від службових:

- а) походженням;
- б) наявністю основи поняттєвого значення;
- в) регулярністю вживання;
- г) кількісним звуковим складом.

4. До службових морфем належать:

- а) префікс, корінь, суфікс;
- б) корінь, суфікс, постфікс;
- в) суфікс, постфікс, інтерфікс;
- г) корінь, суфікс, флексія.

5. У якому рядку усі морфемі можуть бути за походженням як корінними українськими, так і запозиченими:

- а) суфікси, постфікси, префікси;
- б) префікси, корені, закінчення;
- в) префікси, корені, суфікси;
- г) корені, інтерфікси, префікси;

6. У якому рядку в кожному слові є постфікс:

- а) будь-хто, сміятися, навіщось, коли-небудь;
- б) ходи-но, казна-який, наробитися, нібито;
- в) колись, який-небудь, десь, що-небудь, одягнутися;
- г) будь-де, щось, казна-що, роби-но, веселитись.

7. У якому слові немає інтерфікса:

- а) лісосмуга;
- б) вічнозелений;
- в) кривобокий;
- г) вогнемет.

8. Яке з наведених слів має зв'язаний корінь:

- а) сивина;
- б) узбіччя;
- в) одяг;
- г) нарукавник.

9. Яке зі слів має будову «корінь – інтерфікс – префікс – корінь – суфікс – закінчення»:

- а) лісовпорядкування;
- б) лісознавство;
- в) лісонасадження;
- г) лісоохорона.

10. У якому рядку виділені морфемі не є аломорфами:

- а) золото – позолочений;
- б) робітник – робітниця;
- в) працювати – працювать;

г) сидіти – сяду.

Підсумкові тести з розділу «Словотвір»

1. Формально-семантична схема побудови похідних слів, мотивованих твірними словами певної частини мови за допомогою того самого словотворчого форманта з тим самим словотворчим значенням, називається:

- а) словотвірний тип;
- б) словотвірна категорія;
- в) словотвірна парадигма;
- г) словотвірне гніздо.

2. Сукупність слів одного кореня називається:

- а) словотвірний тип;
- б) словотвірна парадигма;
- в) словотвірний ланцюжок;
- г) словотвірне гніздо.

3. Який спосіб творення полягає в розщепленні колись полісемічного слова на кілька онімів:

- а) морфологічний;
- б) лексико-синтаксичний;
- в) морфолого-синтаксичний;
- г) лексико-семантичний.

4. Знайдіть рядок, у якому слова не є словотвірною парою:

- а) книга – книгар;
- б) книга – книжний;
- в) книга – книголюб;
- г) книга – книжковий.

5. Знайдіть рядок, у якому наявна словотвірна парадигма:

- а) диктат – диктатор, диктатура, диктаторський, диктаторство;
- б) гриб – грибок, грибовар, гриб-паразит, грибний;
- в) читати – читаючий, читаний, перечитати, перечитаний;
- г) хитрий – хитро, хитріший, хитрити, перехитрити.

6. Знайдіть рядок, у якому всі слова утворені безафіксним способом:

- а) гнів, насип, підмайстер, спів;
- б) рань, лють, обріз, підтип;

- в) відгук, від'їзд, зруб, синь;
- г) молодь, даль, поділ, приморозок.

7. Знайдіть рядок, у якому всі слова утворені способом словоскладання:

- а) високорозвинений, легкопоранений, малокомпетентний, вічнопам'ятний;
- б) поверховодити, природознавство, льодобурильний, музикознавець;
- в) далеко-далеко, вагон-ресторан, Луганськ-10, ТУ-154;
- г) балон-поплавок, гриб-паразит, Одеса-25, жовтий-жовтий.

8. Знайдіть рядок, у якому всі слова утворені лексико-синтаксичним способом:

- а) Крутивус, всухом'ятку, навтікача, лісосмуга;
- б) триповерховий, сажотрус, економіко-правовий, трирічний;
- в) Давигора, спрадавна, одноденний, двадцятитрьохрічний;
- г) догоричерева, Запанібрата, шістсот, пройдисвіт.

9. Знайдіть рядок, у якому всі слова утворені морфолого-синтаксичним способом:

- а) поранені, утоплений, варене, нишком;
- б) більярдна, прийдешне, помаранчеві, засвітла;
- в) багата, біло-голубі, чергові, утрідешева;
- г) парнокопитні, старий, кращі, землерийний.

10. Знайдіть рядок, у якому всі слова утворені одним способом:

- а) прабатьківщина, праотець, прашурка, праобраз;
- б) практикантка, романтичність, переукладений, перехрест;
- в) як-небудь, по-узбецьки, яскраво-білий, якось-то;
- г) роззброїти, обезболувати, по-американськи, підвечірок.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ «МОРФОЛОГІЯ»

1. Хто ввів у науковий обіг термін «морфологія»?

- а) Гете Й.-В.;
- б) Курилович Є.;
- в) Виноградов В.;
- г) Шахматов О.

2. У якому рядку всі названі граматичні категорії є іменними?

- а) рід, число, відмінок;
- б) рід, число, стан;

в) особа, вид, спосіб;

г) перехідність / неперехідність, час, число.

3. У якому з наведених рядків усі прикметники якісні:

а) довге волосся, холодна осінь, матрина чашка, велика родина;

б) смілива дівчина, крутий поворот, глибоке море, бавовняний светр;

в) тугий ремінь, книжкова полиця, вчорашній день, легкий вітерець;

г) близька людина, тепле повітря, високий будинок, кисле яблуко.

4. У якому з наведених рядків усі числівники складні за будовою:

а) шістдесят, восьмеро, одна п'ята, триста, четвертий;

б) сімдесятий, кількадесят, чимало, п'ятеро, тридцять;

в) трьохсотий, обое, дев'ятеро, тисячний, немало;

г) п'ятсот, півтора, обидва, п'ятдесятий, кільканадцять.

5. У якому з наведених речень «що» – не займенник:

а) Рівні поля нагадували б степ, якби не той великий ліс, що тягнеться по західній стороні села;

б) Якби зібрати сльози матерів, що пролились за дочок і синів... То море створиться із сліз отих;

в) Може, народжується вже те щасливе покоління, що не гинутиме у війнах;

г) Радісно мені, що скоро сніг розтане.

6. Які спільні граматичні категорії мають дієслово та дієприслівник?

а) категорія особи та категорія стану;

б) категорія способу, категорія виду, категорія перехідності/неперехідності;

в) категорія часу, категорія особи, категорія стану;

г) категорія часу, категорія виду, категорія перехідності/неперехідності.

7. У якому рядку активні дієприкметники теперішнього часу?

а) ріжучий, палаючий, лежачий, керуючий;

б) виконаний, керуючий, сидячий, працюючий;

в) сплячий, пошитий, жевріючий, зниклий;

г) посивілий, потемнілий, бачений, дозрілий.

8. Яким способом не утворюються прислівники?

а) лексико-семантичним;

б) лексико-синтаксичним;

в) морфолого-синтаксичним;

г) постфіксальним різновидом морфологічного способу.

9. Виберіть рядок, у якому в усіх конструкціях частки є складеними:

- а) хай би, тільки б, от би, чи не, ось;
- б) навряд чи, все ж, тільки, бодай би, хіба ж;
- в) хіба тільки, хоч би, та невже, чи ж таки, невже ж;
- г) ледве чи, еге ж, та хіба, чи ж, он.

10. Виберіть рядок, у якому всі вигуки є спонукальними:

- а) Агов! Геть! Марш! Рятуйте! Стоп!;
- б) Ау! Гвалт! На! Спасибі! Тс!;
- в) Анумо! Даруйте! Чш-ш! Годі! Овва!;
- г) Гей! Ей! Пробі! Щасливо! Тпру!

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО РОЗДІЛУ «СИНТАКСИС»

1. У якому рядку всі словосполучення утворено способом прилягання?

- а) Сподівання зустрітися, закликати до перемоги, наказ наступати, підійти ближче, поїхати додому;
- б) Прохання виконати, повернутися підвечір, потребувати допомоги, линути вгору, йти тротуаром;
- в) Бажання випередити, приїхати вчасно, співати пісню, вміння одягатися, значно краще;
- г) Прагнення знати, бажання працювати, мрія вчитися, звичка читати, намагання перемогти, намір подорожувати.

2. Словосполучення якого рядка мають однакові відношення між головним і залежним словами?

- а) Знайомий з дитинства, зустрітися в бібліотеці, приємно вражений, розкритий повною мірою, сидіти в задумі, скласти на «відмінно»;
- б) Навчатися в університеті, прочитати в очах, забути про втому, знайти в тексті, вибратися з лісу, забаритися з відповіддю.
- в) Залежати від бажання, думати про майбутнє, повернутися в середу, сказати спересердя, знаходитися біля річки, вдатися до пошуків;
- г) Абсолютно безпідставно, поновлюваний щодня, ретельно досліджений, працювати поруч, одержати «відмінно», навчатися успішно.

3. Які синкретичні семантико-синтаксичні відношення наявні у цьому словосполученні – *навчатися з братом*?

- а) Об'єктні та обставинні;
- б) Об'єктні та суб'єктні;
- в) Обставинні та означальні;
- г) Обставинні та суб'єктні.

4. Знайдіть речення, у якому інфінітив входить до складу складеного дієслівного присудка:

- а) Леся Українка прагнула поліпшити світ, звеличити людину (З часопису);
- б) Людина здавна примусила вітер служити собі (З часопису);
- в) Стомилися хлопці, присіли спочити (П.Воронько);
- г) І ти не згадаєш того сироту... Кого ти без мови, без слова навчила очима, душею, серцем розмовлять (Т.Шевченко).

5. Виберіть речення, у якому неозначена форма дієслова виконує функцію обставини мети:

- а) Як сонячно на світі треба жить, щоб честь (не просто право!) заслужить – цей хліб, що зріс на бойовищі, їсти (Н.Тихий);
- б) Запропонували подати план роботи Павлівської школи, з тим щоб згодом опублікувати його в пресі (І.Цюпа);
- в) Нам угору йти в шуканні суті, а не скніти в теплому кублі, щоб не бути, щоб лишень не бути зайвими людьми на цій землі (О.Сенатович);
- г) Кухар набрав води в ночви і поніс до кухарського куреня готувать вечерю (І.Нечуй-Левицький).

6. У реченні Не тільки для Степана ця новина була приголомшливою, але й для самої дівчини все це було несподіваним (В. Підмогильний) наявні:

- а) Єднально-градаційні відношення;
- б) Єднально-ототожнювальні відношення;
- в) Умовно-наслідкові відношення;
- г) Єднально-результативні відношення.

7. Речення Хмари завирували, закипіли й тяжко рушили вперед, підминаючи під себе небо, опускаючись все нижче, так що на землі ставало все важче і важче дихати людям (Г.Тютюнник) містить підрядну:

- а) Мети;
- б) Наслідку;
- в) Причини;
- г) Умови.

8. Вкажіть безсполучникове складне речення з умовно-наслідковими відношеннями:

- а) Буде правда – прийде і віра (М.Стельмах);
- б) У відкритому бою якщо й поранено, то тебе врятують товариші (О.Гончар);
- в) Прокинувся ліс – тихий шелест пішов по ньому (Панас Мирний);
- г) Сліпці із нею зрячими були, без неї зрячі темнота остання (Д.Павличко);
- д) Приїхали до лісу – зійшло сонце (Г.Гютюнник).

9. Укажіть, яке речення є складнопідрядним із послідовною рідрядністю:

- а) Коли народ усім своїм життям присягне діло праве боронити – його ніяким не розбить громам, ніяким океанам не залити (М.Рилбський);
- б) Над усім світом стояла така тиша, що було чути, як плакала надламана гілка (М.Стельмах);
- в) Де не буваєш, куди не глянеш, а скрізь уже помічаєш сліди недавніх приморозків (Є.Гуцало);
- г) Ми милуємось природою, і те, що в кожного з нас у ці хвилини відкриваються серця назустріч красі, здружує нас, ми ніби вперше бачимо один в одному ті рисочки, яких ми раніше не помічали (В.Сухомлинський).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ «СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ»

1. Яку стилістичну фігуру використано в тексті?

*Спини мене отямся і отям
така любов буває раз в ніколи
вона ж промчить над зламаним життям
за нею ж будуть бігти видноколи
вона ж порве нам спокій до струни
вона ж слова поспалює вустами
спини мене спини і схамени
ще поки можу думати востаннє
ще поки можу але вже не можу
настала черга й на мою зорю
чи біля тебе душу відморозжу
чи біля тебе полум'ям згорю* (Ліна Костенко)

- а) звуконаслідування;

- б) анафору;
- в) алюзію;
- г) монафон.

2. Яку функцію виконує фразеологізм у наведеному уривку?

Вони таки не мають смальцю в голові, а Бога в череві, бо думають, що вона дурна (Марія Матіос).

- а) функцію портретної характеристики, зображення зовнішнього вигляду людини;
- б) функцію передачі внутрішніх якостей персонажа;
- в) функцію створення гумору й сатири;
- г) емоційно-експресивну функцію.

3. З'ясуйте, з якою стилістичною метою в реченні вжито діалектизми.

– Нічьо... В мене є другі... май ліпші. Вона наче його потішала. Здивований лагідним тоном, хлопець мовчав. – Мені неня купила нову запаску... і постоли... і мережані капчурі... і... Він все ще не знав, що сказати. – Я си обую файно та й буду дівка... Тоді йому заздрісне стало. –А я вже вмю грати в денцівку (М. Коцюбинський).

- а) як засіб словесної гри (каламбур);
- б) для контрастної характеристики образів, предметів, явищ, настроїв;
- в) для надання мовленню урочистого, піднесеного забарвлення.
- г) для відтворення місцевого колориту.

4. Яку стилістичну фігуру вжито в тексті?

І як тепер тебе забути?

Душа до краю добрела.

Такої дивної отрути

я ще ніколи не пила

Такої чистої печалі,

Такої спраглої жаги,

Такого зойку у мовчанні,

Такого сяйва навкруги.

Такої зоряної тиші.

Такого безміру в добі!..

Це, може, навіть і не вірші,

А квіти, кинуті тобі (Ліна Костенко)

- а) паралелізм.
- б) оксюморон.
- в) епіфору.
- г) анафору.

5. З якою стилістичною метою вжито старослов'янізми?

Все упованіє моє

На тебе, мій пресвітлий раю,

На милосердіє твоє,

Все упованіє моє

На тебе, мати, возлагаю (Т. Шевченко).

а) як засіб словесної гри (каламбур);

б) для контрастної характеристики образів, предметів, явищ, настроїв;

в) як засіб створення гумористичних, іронічних ефектів;

г) для надання мовленню урочистого, піднесеного забарвлення.

6. Який засіб звукової організації використано в тексті?

Сліпучі тони – і дика воля!

Ой, хтось заплакав посеред поля.

Зловісна доля, жорстока доля

Здаля сміялась струнка тополя (П. Тичина).

а) приспів;

б) епіфору;

в) звуконаслідування;

г) алітерацію.

7. Яку фонетичну фігуру використано в запропонованому фрагменті поезії?

У полі спить зоря під колоском

І слуха думу колоскову,

І сонна тиша сонним язиком

Шепоче саду сиву колискову (Микола Вінграновський)

а) асонанс;

б) алітерацію;

в) монафон;

г) стик.

8. Яку функцію виконує фразеологізм у наведеному уривку?

Та в неї лице, як тріска, стан, наче копистка, руки, як кочерги, сама, як дошка, а як іде, то аж кістки торохтять (І. Нечуй-Левицький):

а) функцію портретної характеристики, зображення зовнішнього вигляду людини;

б) функцію передачі внутрішніх якостей персонажа;

в) оцінну функцію;

г) емоційно-експресивну функцію.

9. Яку фігуру стилістичного синтаксису використано в реченні:

– Люди не мають тепер за що боротися, нудяться, розкладають гроші в касах, сваряться за особи і свищуть на принципи (І. Франко).

- а) апосіопеза,
- б) інверсія,
- в) анаколуф,
- г) ампліфікація.

10. Який лексичний троп використовує П. Тичина в рядках:

*Сталь і ніжність, друже мій,
Поєднать в собі зумій* (П. Тичина)

- а) контраст;
- б) антонімія;
- в) антитеза;
- г) дисонанс.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ «УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ»

1. Що є предметом вивчення діалектології?

- а) Територіальні різновиди мови;
- б) соціальні різновиди мови;
- в) територіальні й соціальні різновиди мови;
- г) арго, жаргон, сленг.

2. Дайте визначення говірки.

- а) Найменша одиниця територіальної диференціації мови, що є засобом спілкування мешканців одного, рідше кількох населених пунктів, однотипних із мовного погляду;
- б) найменша одиниця територіальної диференціації мови, що становить об'єднання говірок, близьких за фонетичними, акцентуаційними, лексичними та граматичними ознаками;
- в) найбільша одиниця територіальної диференціації мови, що становить сукупність близьких за визначеними ознаками говірок, об'єднаних у говори;
- г) одиниця територіальної диференціації мови.

3. Що означає поняття «територіальні діалекти»?

- а) різновиди національної мови, які є засобом спілкування людей, об'єднаних спільністю території;
- б) групові говори;
- в) групові діалекти, визначені місцем проживання;
- г) мовлення певної замкнутої групи осіб.

4. Які говори лягли в основу сучасної української літературної мови?

- а) Говори південно-східного наріччя;
- б) середньонаддніпрянські говори;
- в) говори південно-західного наріччя;
- г) північного й південно-східного наріччя.

5. Кому належить перша спроба класифікації українських діалектів?

- а) О. Шафонському;
- в) О. Потебні;
- б) М. Максимовичу;
- г) І. Соболевському.

6. Хто з науковців запропонував тричленну класифікацію говорів?

- а) О. Потебня;
- б) А. Кримський;
- в) К. Михальчук;
- г) І. Соболевський.

7. Назвіть автора першого посібника з української діалектології.

- а) Ф. Жилко;
- б) С. Бевзенко;
- в) М. Сулима;
- г) Б. Кобилянський.

8. Якими науковими методами користуються у процесі збирання діалектного матеріалу?

- а) анкетний, експедиційний;
- б) описовий, лінгвістичного картографування;
- в) експедиційний, описовий;
- г) експедиційний, описовий.

9. У творах яких українських письменників зафіксовано мовні особливості південно-західних діалектів?

- а) М. Коцюбинського, Є. Гребінки, П. Куліша;
- б) Ю. Яновського, І. Кочерги, У. Самчука;
- в) Ю. Федьковича, О. Кобилянської, В. Стефаника;
- г) М. Коцюбинського, І. Кочерги, Ю. Федьковича.

10. Виберіть із запропонованих варіантів термін, що позначає складний двохелементний звук, який вимовляється одним поштовхом видихуваного повітря.

- а) Монофтонг;
- б) дифтонг;

- в) африкат;
- г) подовжений звук.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

1. Лінгводидактика – це термін, що вживається для позначення:

- а) Теоретичних основ методики мови;
- б) Практичної методики української мови;
- в) Методики викладання мови;
- г) Методів, прийомів і засобів навчання мови.

2. Який із поданих типів уроків української мови ґрунтується на міжпредметних зв'язках:

- а) Урок розвитку комунікативних умінь і навичок;
- б) Урок повторення, узагальнення й систематизації знань, умінь і навичок;
- в) Інтегрований урок;
- г) Урок формування знань, умінь і навичок.

3. Важливим компонентом уроку якого типу є актуалізація опорних знань:

- а) Урок засвоєння нових знань;
- б) Урок формування знань, умінь і навичок;
- в) Урок повторення, узагальнення і систематизації знань, умінь і навичок;
- г) Урок контролю знань, умінь і навичок.

4. Який структурний елемент є обов'язковим на уроці формування вмінь і навичок:

- а) Актуалізація опорних знань;
- б) Виконання тренувальних вправ;
- в) Повторення вузлових питань розділу;
- г) аналіз матеріалу з метою узагальнення вивченого.

5. Які із засобів навчання є додатковими:

- а) Програма;
- б) Підручник;

- в) Посібник;
- г) Словники.

6. Яке орфографічне поняття називається “орфографічною пильністю”?

- а) Уміння правильно виділяти орфограму;
- б) Уміння виправляти орфографічні помилки;
- в) Уміння застосовувати орфографічне правило;
- г) Уміння бачити орфограму.

7. Аудіювання – це...

- а) Створення висловлювань;
- б) Відтворення тексту;
- в) Сприймання тексту;
- г) Сприймання й розуміння тексту.

8. Урок – це...

- а) Метод навчання;
- б) Сукупність прийомів навчання;
- в) Форма навчання;
- г) Засіб навчання.

9. Який структурний елемент уроку встановлює зв'язки нової теми з матеріалом, вивченим раніше:

- а) Перевірка домашнього завдання;
- б) Фронтальне опитування;
- в) Актуалізація опорних понять;
- г) Підсумки.

10. Який з видів позакласної роботи не належить до систематичних:

- а) Гурток;
- б) Мовний журнал;
- в) Мовний тиждень;
- г) Олімпіада.

11. Які з поданих вправ формують навички правильної вимови звуків?

- а) Акустичні;
- б) Артикуляційні;
- в) Диктанти;

г) Списування.

12. Яке з поданих питань до теми “Ступені порівняння прикметників” є проблемним?

- а) Скільки ступенів порівняння має прикметник?
- б) За допомогою яких морфем утворюються форми вищого ступеня порівняння прикметників в українській мові?
- в) Чому ступені порівняння можуть утворюватися тільки від якісних прикметників?
- г) Які ступеневі форми називаються аналітичними?

13. Які теми необхідно повторити для актуалізації знань учнів на уроці засвоєння нових знань із теми “Відмінювання порядкових числівників”?

- а) Відмінювання прикметників;
- б) Відмінювання займенників;
- в) Граматичні категорії порядкових числівників;
- г) Розряди числівників за будовою.

14. Які теми необхідно повторити для актуалізації опорних знань учнів на уроці з теми “Способи творення прикметників”?

- а) Відмінювання прикметників;
- б) Прикметник як самостійна частина мови;
- в) Розряди прикметників за значенням;
- г) Способи словотворення.

15. Твори поділяються на описи, розповіді, роздуми за...:

- а) Обсягом;
- б) Типом мовлення;
- в) Наявністю творчих елементів;
- г) За формою мовлення.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

1. За сучасними науковими уявленнями, як окрема лінгвальна система українська мова почала існувати приблизно з:

- а) VII ст.;
- б) XII ст.;
- в) XV ст.;

г) XVI ст.

2. Укажіть, що зумовило виникнення української мови:

- а) консолідація племінних діалектів протоукраїнців;
- б) розпад спільносхіднослов'янської мови;
- в) розпад давньоруської мови;
- г) схрещення діалектів польської та давньоруської мов.

3. Праслов'янська мова не була монолітною й складалася з діалектів, які прийнято називати:

- а) протослов'янськими мовами;
- б) давньослов'янськими мовами;
- в) первиннослов'янськими мовами;
- г) південно-західний, південно-східний, північний.

4. Прикладом дії II палаталізації задньоязикових приголосних є варіант:

- а) свіча;
- б) на стрісі;
- в) місяць;
- г) можу.

5. Яке з тверджень відповідає реальним фонетичним процесам розвитку історії української мови?

- а) занепад редукованих у слабкій позиції передував перетворенню їх на голосні повного творення;
- б) прояснення редукованих у сильній позиції передувало занепаду у слабкій позиції;
- в) процеси прояснення та занепаду редукованих відбуваються одночасно.

6. Серед помітних фонетичних особливостей української мови, що фіксуються у пам'ятках вже з XII-XIII ст., були:

- а) м'які приголосні перед голосними переднього ряду, перехід *е в [ʼо] після шиплячих перед твердими приголосними, перехід ь в [ʼе];
- б) твердість приголосних перед [е], [и], перехід ь в [і], злиття давніх [ы] та [и] в одному звукові [и];
- в) I, II, III палаталізація, перехід *[je] в [о], втрата носових голосних.
- г) наявність носових голосних, збереження початкового *[je], спрощення груп приголосних лише у вимові.

7. Укажіть основу, до якої належали іменники давньоукраїнської мови *рабыни, княгиня, вия*:

- а) *-ǫ- основа;
- б) *-ja- основа;
- в) *-ǫ- основа;
- г) *-s- основа;

8. Який з наведених нижче сучасний граматичний клас слів не був окремою частиною мови в давній період розвитку української мови?

- а) дієприкметник;
- б) сполучник;
- в) числівник;
- г) займенник.

9. Визначте, унаслідок чого в сучасній українській мові в родовому відмінку однини іменники чоловічого роду мають закінчення -у (ю), -а (-я):

- а) витворення категорії істот-неістот;
- б) впливу середнього роду на чоловічий;
- в) впливу жіночого роду на чоловічий;
- г) змішання колишніх *-ǫ- та *-ǫ- основ.

10. Яка з категорій дієслова в діяхронічному аспекті істотно спростилася?

- а) способу;
- б) часу;
- в) особи;
- г) виду.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аксьонова І. О. Функційно-стильові особливості синтаксичних конкретизаторів в українських засобах масової комунікації. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. Вип. 36. С. 39–44.
2. Архангельська А. М. *Femina signita*. Українська жінка у слові й словнику: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 444 с.
3. Бабій І. М. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. 112 с.
4. Бабій І. М., Вільчинська Т. П. Сучасна українська літературна мова. Морфологія : Навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. 184 с.
5. Бирик С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 589 с.
6. Бігусяк М. В. Українська діалектологія: курс лекцій. Івано-Франківськ, 2016. 44 с.
7. Богатько В. В. Синтаксис і стилістика неповних речень у мові сучасної української періодики. Вінниця : Нова книга, 2010. 176 с.
8. Бойко В. М. Граматика української мови: Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 240 с.
9. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Український словотвір у термінах: Словник-довідник. Тернопіль : Джура, 2010. 260 с.
10. Вашуленко М. С. Нормативне наголошування слів – важлива ознака літературного мовлення. *Початкова школа*. 2015. № 1. С. 17–21.
11. Видайчук Т. Л., Русаченко Н. П. Робоча програма дисципліни «Українська діалектологія» для студентів за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (українська мова та література). 2016. 38 с.
12. Вихованець І. Р. Розмовляймо українською: мовознавчі етюди. Київ : Пульсари, 2012. 160 с.
13. Вінтонів М. О. Комунікативна структура речення і тексту в українській літературній мові: автореф. дис ... д-ра філол. наук. Одеса, 2013. 36 с.

14. Волковинський О. С. Поетика епітета : монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2011. 350 с.
15. Вплив суспільних змін на розвиток української мови: монографія / відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 444 с.
16. Голубовська І. В. Практична стилістика української мови: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів нефілологічних спеціальностей (денної та заочної форм навчання). Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. 124 с.
17. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. Інститут української мови : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
18. Городенська К. Г. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124 с.
19. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
20. Громко Т. В. Робоча програма дисципліни «Українська діалектологія» для студентів за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (українська мова та література), 2014. 33 с.
21. Демешко І. М. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис. Словосполучення. Просте неускладнене речення: модульний курс; 3-тє вид., переробл. і доп. Кіровоград : Кіровоградський університет імені В. Винниченка, 2013. 156 с.
22. Діалектологічні студії. Запозичення та інтерференція / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. Львів, 2010. 616 с.
23. Друль О. Р. Адескриптивна прескрипція: (про чергування у/в). *Українська мова та література*. 2016. № 5/6. С. 10–19.
24. Дудик П. С. Синтаксис української мови: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
25. Дудик П. С. Стилїстика української мови : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с.
26. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Морфологія. Синтаксис: монографія. Донецьк : «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
27. Загнітко А. П. Теорія граматки і тексту : монографія. Донецьк : Ноулідж (донецьке відділення), 2014. 432 с.

28. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни в 4-х тт. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с.; Т. 2. 350 с.; Т. 3. 426 с.; Т. 4. 388 с.
29. Задорожний В. Акцентологічний аспект в етимологічних студіях. *Дивослово (Українська мова й література в навчальних закладах)*. 2018. № 4. С. 48–51.
30. Кавера Н. В., Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Житар І. В. Культура української мови та практична стилістика: збірник вправ. Київ : Кондор-Видавництво, 2015. 202 с.
31. Калюжна О. Іншомовна лексика в сучасній українській літературній мові. *Українська мова та література*. 2015. № 2. С. 34–38.
32. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
33. Кобченко Н. В. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови: монографія. Київ : ВД «Освіта України», 2018. 514 с.
34. Коваленко Б. О. Стилiстично знижена лексика в мові сучасної української публіцистики: монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2010. 160 с.
35. Коваль В. О., Коломієць І. І. Стилiстика української мови: навч.-метод. посiб. Умань : ПП Жовтий, 2011. 149 с.
36. Коваль В. О., Маслюк К. А. Методика навчання української мови у загальноосвітніх навчальних закладах: навчально-методичний посiбник для студентів філологічних факультетів. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. 2-ге вид., переробл. і допов. Умань : ПП Жовтий О. О., 2014. 268 с.
37. Коваль Л. М. Модульний курс синтаксису простого речення в українській мові: навчальний посiбник. Вінниця: ПП Главацька, 2010. 280 с.
38. Коваль Л. М. Семантико-синтаксична основа головного компонента односкладних речень в українській мові: монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 316 с.
39. Козелко І. Терміни на означення категорій іменника у граматичних працях 20–30-х років кінця ХІХ – початку ХХ сторіччя. *Вісник*

- Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2015. № 817. С. 22–27.*
40. Козленко І. В. Морфемологія. Словотвір / У кн. : Сучасна українська мова: Морфологія: підручник / за ред. проф. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 524 с.
 41. Козловська Д. В., Домрачева І. Р., Бортун К. О. Морфологія: методичні рекомендації для студентів освітніх програм «Українська мова та література», «Прикладна лінгвістика». Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 41 с.
 42. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.
 43. Конторчук Г. К. Стилїстика сучасної української мови: практичний курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Житомир : Рута, 2012. 219 с.
 44. Костусяк Н. М. Морфологічні та семантичні відмінки сучасної української літературної мови. *Українська мова*. 2013. № 4. С. 45–57.
 45. Кравець Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст.: монографія. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 416 с.
 46. Кравчук Г. Сучасні дискусії навколо українського правопису: зміни й доповнення мовознавців. *Українська мова та література*. 2014. № 20. С. 9–16.
 47. Крижанівська О. І. Історія української мови. Історична фонетика. Історична граматика. Київ, 2010. 248 с.
 48. Кузнецова Г. П. Стилїстика і культура ділового українського мовлення в освітній сфері спілкування: навч. посіб. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 216 с.
 49. Кузьменко Н. «Для одного народу – одна літературна мова й вимова, один правопис!»: до 135-річчя від дня народження Івана Огієнка. *Українська мова і література в школах України*. 2017. № 1. С. 4–7.
 50. Кулик О. Добір оптимальних методів і прийомів навчання (на прикладі засвоєння учнями 6 класу способів словотворення іменників). *Українська мова і література в школі*. 2013. № 3. С. 8–13.

51. Кучерук О. Методи навчання в системі понять сучасної лінгводидактики. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 3. С. 10–15.
52. Ладияк Н. Б. Естетична функція синтаксису прози Івана Багряного: монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2012. 168 с.
53. Літературна норма і мовна практика: монографія / С. Я. Єрмоленко. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.
54. Маркітантов Ю. О. Фразеологія в східнослов'янському поетичному мовленні: монографія. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. 148 с.
55. Масицька Т. Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей: монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2016. 416 с.
56. Межов О. Однорідність як семантико-синтаксична категорія речення в сучасній лінгвістиці. *Лінгвістичні студії*: зб. наук. праць. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. Вип. 35. С. 66–72.
57. Методичні рекомендації до курсу «Методика викладання української мови у ВНЗ» / укл. І. В. Волкова, О. Ф. Мінкова. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2019. 72 с.
58. Митько Н. А. Використання творів В. Стуса на заняттях з лексикології української мови: дидактичне наповнення завдань і прийоми їхньої реалізації. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*: зб. наук. праць. Вінниця : ТОВ «фірма Планер», 2018. Вип. 26. С. 33–40.
59. Митько Н. А. Вивчення парадигматичних відношень у лексиці: матеріали для самостійної роботи з лексикології. *Методичні студії*: зб. наук.-метод. праць. Вінниця : ДонНУ, 2016. Вип. 5. С. 175–185.
60. Митько Н. А. Контрольно-коригувальна діяльність викладача у формуванні мовленнєвих навичок студентів. *Методичні студії*: зб. наук.-метод. праць. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. Вип. 4. С. 48–59.
61. Митько Н. А. Сучасна українська мова. Лексикологія. Матеріали для практичних занять: навч.-метод. посіб. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 64 с.
62. Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Бондаренко В. В. та ін. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник. Київ : Знання, 2010. 270 с.

63. Нестеренко Н., Костенко А. Діалектна лексика роману Марії Матіос «Солодка Даруся» як яскравий маркер мови художнього твору. *Українська мова і література в школах України*. 2019. № 4. С. 21–24.
64. Панцьо С. І. Українська діалектологія: Практикум: навчально-методичний посібник. Тернопіль, 2013. 132 с.
65. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей. Київ : Ленвіт, 2011. 256 с.
66. Пентиліук М. І. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 224 с.
67. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах у таблицях і схемах: навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2010. 136 с.
68. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г., Бородіна Н. С. та ін. Методика навчання української мови: поточний та модульний контроль. Тести. Контрольні роботи: навч.-метод. посіб. Київ : Ленвіт, 2012. 232 с.
69. Познанська В. Д. Лексикологія сучасної української мови: навчальний посібник. Вид. 2-е. Вінниця : ДонНУ, 2016. 122 с.
70. Познанська В. Д. Фонетика сучасної української мови: навчальний посібник. Вінниця : ДонНУ, 2015. 117 с.
71. Пономаренко С. С. Сучасна українська мова: Морфеміка. Дериватологія. Морфонологія: навчальний посібник / відп. ред. О. В. Крутоголова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 300 с.
72. Пономарів О. Д. Українське слово для всіх і для кожного. Київ : Либідь, 2013. 359 с.
73. Попович А. С. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
74. Поповський А. М. Лінгвістичне та історико-культурне значення полтавських говорів у формуванні української літературно-національної мови: монографія. Дніпропетровськ : Ліра, 2015. 292 с.
75. Практикум з методики навчання української мови в середніх навчальних закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.

76. Прискока О. В. Формування і розвиток української історичної лексикології в загальнослов'янському контексті. *Мовознавство*. 2018. № 2. С. 16–27.
77. Рижко О. М. Практична стилістика: навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
78. Розумний А. Звучання і значення слів не випадкове. *Українська мова та література*. 2016. № 21/22. С. 6–7.
79. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля – Київ, 2010. 844 с.
80. Семеренко Г. В., Литвин Л. П., Кавера Н. В. та ін. Сучасна українська літературна мова. Збірник вправ і тестів: навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. 232 с.
81. Сердега Р. Л., Сагаровський А. А. Українська діалектологія: навчальний посібник. Харків, 2011. 156 с.
82. Синтаксис української мови: метод. рекомендації / укл. О. В. Дуденко. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 68 с.
83. Ситар Г. В. Синтаксичні фразеологізми в розрізі конструкційної граматики: монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 458 с.
84. Скобочкіна Н. І. Морфолого-семантичний принцип правопису і формотвірна структура прізвищ в українській мові : мовознавчі студії. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2018. № 30. С. 7–10.
85. Словник тропів і стилістичних фігур / авт.-укл. В. Ф. Святовець. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 176 с.
86. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. проф. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
87. Степаненко М. І. Лексична і граматична реалізація предикатів кількості в українській мові: монографія. Полтава : ПП «Дивосвіт», 2018. 318 с.
88. Степаненко М. І., Українець Л. Ф., Ніколашина Т. І., Павлова І. Г. та ін. Співвідношення семантики і структури в системі мовних одиниць: монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. 390 с.
89. Стилiстика української мови: навчально-методичний посiбник / упорядники: А. С. Попович, Л. М. Марчук ; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подiльський : Кам'янець-Подiльський нацiональний унiверситет iменi Iвана Огiєнка, 2017. 172 с.

90. Стишов О., Кухтик М. Семантичні модифікації англіцизмів у текстах українських друкованих видань. *Українська мова і література в школах України*. 2019. № 6. С. 7–13.
91. Сучасна українська літературна мова. С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. Київ : Літера, 2011. 560 с.
92. Сучасна українська літературна мова: підручник. О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 2017. 400 с.
93. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. О. Лаврінець, К. Симонова, І. Ярошевич. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
94. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для студентів-філологів вищих навчальних закладів освітнього ступеня «бакалавр» / уклад. В. В. Розгон. Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. 78 с.
95. Сучасна українська мова (Морфеміка. Словотвір. Морфологія): навчально-методичний посібник. А. П. Загнітко, О. Г. Важеніна, Ж. В. Краснобаєва-Чорна, З. Л. Омельченко. Донецьк : ДонНУ, 2012. 218 с.
96. Сучасна українська мова: Морфологія: підручник. Л. А. Алексієнко, О. М. Зубань, І. В. Козленко / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 524 с.
97. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 238 с.
98. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кін. XX–XXI ст.) : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
99. Тищенко Л. М., Кльок К. І. Історія формування й дослідження південнословобожанських говірок. Слов'янськ, 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/6.1/22.pdf>
100. Ткачук М. Діалектна норма і нормативна лексикографічна практика. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 54– 66.
101. Український правопис. URL: <https://2019.pravopys.net>
102. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова: монографія. Івано-Франківськ. Місто-НВ, 2013. 332 с.

103. Холодбон О. М. Семантична варіативність дієслівної лексики в східнополіському діалекті: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2017. 20 с.
104. Христіанінова Р. О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові: монографія. Київ : Інститут української мови. Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 368 с.
105. Шевченко Л. Стилїстика української літературної мови : функціональна діагностика тексту: навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. Кн. 2. 388 с.
106. Шитик Л. І. Синхронна перехідність синтаксичних одиниць в українській літературній мові: монографія. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.
107. Шрамко Р. Ізофункційні парадигми в системі предикатів стану в українській мові: монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2017. 284 с.
108. Шульжук Н. В. Стилїстика сучасної української літературної мови: навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. 304 с.
109. Яковенко Т. Уподібнення та спрощення приголосних звуків: українська мова для студентів I курсу. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 4. С. 51–54; № 6. С. 32–39.
110. Ярошевич І. А. Частини мови: поняттєво-термінологічний аспект. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 733 : Проблеми української термінології. С. 234–238.
111. Ahmed Saif Abdumughni. Stylistics, Literary Criticism, Linguistics and Discourse Analysis. *International Journal of English Linguistics*. Vol. 9, №. 2. 2019. P. 412–427.
112. Burke M. «Functionalist Stylistics», in *The Routledge Handbook of Stylistics*, London : Routledge, 2013.
113. Jeffries L., McIntyre D. *Stylistics*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 224 p.
114. Simpson P. *Stylistics: a Resource Book for Students*, 2nd Edition. Routledge, 2014. 314 p.
115. Stockwell P., Whiteley S. *The Cambridge Handbook of Stylistics*. Cambridge University Press, 2014.

КЛЮЧІ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

ДО РОЗДІЛУ «ФОНЕТИКА»

1. б)
2. в)
3. в)
4. в)
5. в)
6. г)
7. б)
8. в)
9. б)
- 10.б)

ДО РОЗДІЛУ «ЛЕКСИКОЛОГІЯ І ФРАЗЕОЛОГІЯ»

1. г)
2. а)
3. б)
4. б)
5. а)
6. г)
7. в)
8. а)
9. б)
- 10.г)

ДО РОЗДІЛУ «МОРФЕМІКА. СЛОВОТВІР»

Морфеміка

1. б)
2. а)
3. б)
4. в)
5. в)
6. в)
7. б)
8. в)
9. в)
10. в)

Словотвір

1. а)
2. г)
3. г)
4. г)
5. б)
6. в)
7. г)
8. г)
9. а)
10. г)

ДО РОЗДІЛУ «МОРФОЛОГІЯ»

1. а)
2. а)
3. г)
4. г)
5. г)
6. г)
7. а)
8. а)
9. в)
10. а)

ДО РОЗДІЛУ «СИНТАКСИС»

1. г)
2. а)
3. а)
4. а)
5. г)
6. а)
7. б)
8. б)
9. б)

ДО КУРСУ «СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ»

1. б)
2. б)
3. г)
4. г)
5. г)
6. б)
7. б)
8. а)
9. г)
10. в)

ДО КУРСУ «УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ»

1. а)
2. а)
3. а)
4. б)
5. а)
6. в)
7. а)
8. б)
9. в)
10. в)

**ДО КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ»**

1. а)
2. в)
3. а)
4. б)
5. в)
6. г)
7. г)
8. в)
9. в)
10. в)
11. б)

- 12. в)
- 13. а)
- 14. г)
- 15. б)

ДО КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

- 1.б)
- 2.а)
- 3.а)
- 4.б)
- 5.а)
- 6.б)
- 7.б)
- 8.в)
- 9.г)
- 10.б)